

Peticijų komitetas

2021/2025(INI)

27.5.2021

NUOMONĖ

Peticijų komiteto

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos
(COM(2020)0580)

(2021/2025(INI))

Nuomonės referentė: Margrete Auken

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Peticijų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. atsižvelgdamas į didelį peticijų, gautų iš piliečių, sulerimusią dėl teisinės valstybės principo pažeidimų savo atitinkamose šalyse, skaičių ir į tokių pažeidimų pasekmes jų gyvenimui, pabrėžia Peticijų (PETI) komiteto atsakomybę nustatyti galimus teisinės valstybės principo pažeidimus ir apie juos pranešti; pabrėžia, kad netinkamas teisinės valstybės principų įgyvendinimas trukdo tinkamai ir laiku pasiekti ES tikslus įvairiuose politikos sektoriuose; tvirtai įsitikinęs, kad pagrindinės teisės gali būti veiksmingai užtikrintos tik jei vadovaujamosi teisinės valstybės principu ir kad visapusiška Sąjungos piliečių teisių apsauga gali būti užtikrinta visoje Sąjungoje tik jei visos valstybės narės laikysis visų principų, kuriais grindžiama teisinė valstybė; mano, kad trūkumai vienoje valstybėje narėje daro poveikį kitoms valstybėms narėms ir visai Sąjungai, ir atsižvelgdamas į tai pabrėžia ES institucijų atsakomybę už teisinės valstybės principo taikymą valstybėse narėse;
2. ragina Komisiją savo tolesnėse ataskaitose pateikti nustatytų trūkumų ir pažeidimų poveikio tolesniam ES lėšų paskirstymui pagal sąlygų mechanizmą vertinimą; pabrėžia itin svarbų teisėsaugos priemonių vaidmenį siekiant veiksmingai įgyvendinti Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes; todėl ragina Komisiją užtikrinti, kad ataskaitos išvados būtų veiksmingai įgyvendintos imantis konkrečių politikos veiksmų; ragina Komisiją rengiant būsimas ataskaitas užtikrinti didesnę NVO indėlio ir viešų konsultacijų rezultatų matomumą;
3. pabrėžia, kad teisinės valstybės principai apima šiuos principus: teisėtumo principą, kuris reiškia skaidrų, atskaitingą, demokratinį ir pliuralistinį teisės aktų priėmimo procesą; teisinio tikrumo principą; draudimą savavališkai naudotis vykdomosios valdžios įgaliojimais; nepriklausomų ir nešališkų teismų vykdomą veiksmingą teisminę apsaugą, veiksmingą teisminę peržiūrą ir pagarbą pagrindinėms teisėms; valdžių atskyrimo ir lygybės prieš įstatymą principus;
4. pažymi, kad, nepaisant pakartotinių Parlamento prašymų, 2020 m. Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita neapima demokratijos ir pagrindinių teisių sričių, kurios turėtų būti vienodai tikrinamos, įskaitant mažumoms, apimant ir tautines bei kalbines mažumas, priklausančių asmenų teises; pabrėžia, kad reikia tobulinti ES pagrindinių teisių chartijos taikymą, nes ES piliečių lūkesčiai viršija esamą Chartijos taikymo sritį; ragina Komisiją kitoje ataskaitoje užtikrinti vienodą požiūrį į visas pagrindines Sąjungos vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje; mano, kad Komisija į šią kasmetinę veiklą turi skaidriai įtraukti kuo daugiau suinteresuotųjų subjektų ir su jais konsultuotis, ypatingą dėmesį skiriant išorės organizacijų praktikuojantiems teisininkams ir pagrindinių teisių ekspertams, siekiant užtikrinti didesnę pliuralizmą ir visišką patikimumą, ir taip pat pateikti aiškius nurodymus dėl tolesnių veiksmų nustačius trūkumus;
5. atkreipia dėmesį į tai, kad iš piliečių gaunama daug peticijų, susijusių su diskriminacija, su kuria susiduria mažumos, ypač LGBTIQ asmenys; kuo griežčiausiai smerkia tai, kad daugelyje šių peticijų taip pat pabrėžiama kai kurių valstybių narių valdžios institucijų ir

renkamų pareigūnų vykdoma sisteminė diskriminacija ir neapykantos kurstymas LGBTIQ asmenų atžvilgiu; šiuo požiūriu palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą iki 2021 m. pabaigos pateikti iniciatyvą išplėsti ES nusikaltimų sąrašą pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 83 straipsnio 1 dalį, kad jis apimtų neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas, be kita ko, LGBTIQ asmenų atžvilgiu;

6. pabrėžia, kad Sąjunga yra viena iš vietų pasaulyje, kurioje taikomi aukščiausi teisinės valstybės standartai, tačiau ji tebėra struktūriškai blogai pasirengusi kovoti su teisinės valstybės principo pažeidimais; kritiškai vertina tai, kad Taryba nepadarė pažangos taikydama sankcijas pagal ES sutarties 7 straipsnį vykdomose procedūrose; ragina Komisiją patobulinti savo išsamią teisinės valstybės principų taikymo metodiką nustatant veiksmingesnes, skaidresnes ir aiškesnes taisykles, kuriomis būtų objektyviai užtikrinta, kad visose valstybėse narėse būtų laikomasi teisinės valstybės principo, atsižvelgiant į visiems ES piliečiams rūpimus klausimus; pabrėžia, kad bet kuriuo atveju turi būti visapusiškai ir veiksmingai naudojamosi visomis turimomis Sąjungos lygmens priemonėmis, pvz., pažeidimo nagrinėjimo procedūromis, Sąlygų reglamente įtvirtintomis procedūromis, ES teisinės valstybės priemonėmis ir ES sutarties 7 straipsniu, siekiant spręsti teisinės valstybės principo pažeidimų problemą; atkreipia dėmesį į didelius piliečių lūkesčius, išreikštus peticijose, kuriose prašoma tinkamo ir greito Sąjungos lygmens atsako, kad būtų nutraukti tokie pažeidimai; pabrėžia, kad dažniau rengiant faktų nustatymo misijas būtų galima geriau suprasti tokius pažeidimus, į juos reaguoti ir imtis tolesnių veiksmų;
7. ragina Komisiją veiksmingiau ir laiku pasinaudoti savo įgaliojimais kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl valstybės narės ir prašyti Teismo nustatyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų užkirstas kelias teisinės valstybės principo pažeidimui daromai didelei ir nepataisomai žalai;
8. ragina, atsižvelgiant į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos įgyvendinimą ir Komisijos pateiktą informaciją šiuo klausimu, nutraukti bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmo taikymą Rumunijai ir Bulgarijai;
9. apgailestauja, kad kai kuriose valstybėse narėse priimtose reformos kelia rimtą grėsmę teisingumo sistemos nepriklausomumui, didėja vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios įtaka jos veikimui, todėl Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir išreiškia susirūpinimą dėl procedūrų pagal ES sutarties 7 straipsnį;
10. atkreipia dėmesį, kad Parlamento Peticijų komitetas jau daugiau kaip 10 metų gauna labai daug peticijų, kuriose tėvai ne iš Vokietijos praneša apie Vokietijos vaiko teisių apsaugos tarnybos (vok. *Jugendamt*) vykdomą nuolatinę jų diskriminaciją ir jiems taikomas savavališkas priemones tarpvalstybiniuose šeimos ginčiuose dėl vaikų, be kita ko, sprendžiant tėvų atsakomybės ir vaiko globos klausimus; mano, kad ši diskriminacinė praktika turėtų būti laikoma teisinės valstybės principo pažeidimu; ragina Komisiją atlikti aktyvų vaidmenį užtikrinant sąžiningą ir nuoseklią nediskriminacinę praktiką tėvų atžvilgiu nagrinėjant tarpvalstybines vaiko globos bylas visoje Sąjungoje;
11. smerkia politinius išpuolius ir žiniasklaidos kampanijas, kurios buvo vykdomos kai kuriose valstybėse narėse prieš teisėjus ir prokurorus, kurie viešai pasmerkė reformas,

kuriomis keliama grėsmė teisminių institucijų nepriklausomumui; pabrėžia, kad neseniai priimtame sprendime Europos Žmogaus Teisių Teismas¹ dar kartą patvirtino prokurorų ir teisėjų saviraiškos laisvę dalyvauti viešuose debatuose dėl teisėkūros reformų, darančių poveikį kovai su korupcija, teisminėms institucijoms ir, apskritai, dėl klausimų, susijusių su teisminių institucijų nepriklausomumu;

12. pabrėžia, kad nepaprastai svarbu užtikrinti nepriklausomas ir nešališkas teisingumo sistemas, nes jos yra pagrindiniai ramsčiai siekiant tinkamai kovoti su korupcija, apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, tinkamai naudoti ES lėšas ir didinti piliečių pasitikėjimą teisminėmis institucijomis;
13. ragina Komisiją toliau griežtai ir objektyviai vertinti, ar visose valstybėse narėse gerbiama spaudos laisvė; pabrėžia, kad COVID-19 pandemija patvirtino, jog svarbu stiprinti nepriklausomą žurnalistiką, pranešėjų apsaugą ir prieigą prie pliuralistinės informacijos, nes tai yra pagrindiniai veiksniai, padedantys įgyvendinti teisinės valstybės ir demokratinės atskaitomybės principus ir galintys suteikti piliečiams faktais pagrįstą informaciją, taip prisidedant prie kovos su dezinformacija; apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse žurnalistai, ypač moterys žurnalistės, vis dažniau susiduria su fiziniiais grasinimais ir priekabiavimu internete ir kad tai dažnai lėmė autocenzūrą taip kenkiant visuomenės teisei gauti informaciją; kritiškai vertina tai, kad prieš žurnalistus buvo iškelti strateginiai ieškiniai prieš visuomenės dalyvavimą (angl. SLAPP), kuriais siekiama cenzūruoti, įbauginti ir nutildyti kritikus, užkraunant atitinkamiems asmenims teisinės gynybos išlaidas, kol jie atsisakys kritikos; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi savo įsipareigojimų užtikrinti žurnalistams palankią aplinką, taip pat užtikrinti jų saugumą ir aktyviai skatinti žiniasklaidos laisvę bei žiniasklaidos pliuralizmą;
14. apgailestauja dėl to, kad keliose valstybėse narėse vyriausybės įslaptino informaciją apie viešuosius pirkimus COVID-19 pandemijos metu ir dėl to padidėjo korupcijos pavojus valdžios institucijose ir nepasitikėjimas tarp piliečių; ragina šias valstybes nares panaikinti šias piktnaudžiavimu grindžiamas priemones ir užtikrinti visišką skaidrumą žurnalistams ir piliečiams;
15. su susirūpinimu pažymi, kad Komisijos pasirašytose sutartyse su vakcinas nuo COVID-19 gaminančiomis bendrovėmis yra iki šiol nepaviešintų sąlygų;
16. pabrėžia, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas neseniai patvirtino, jog pilietinės visuomenės organizacijos turi galėti veikti be nepagrįsto valstybės kišimosi, pripažindamas, kad teisė laisvai burtis į asociacijas yra vienas iš pagrindinių demokratinės ir pliuralistinės visuomenės pagrindų; labai susirūpinęs dėl to, kad kai kurioms NVO, veikiančioms migracijos, moterų teisių ir LGBTI+ teisių srityje, taikomos šmeižto kampanijos ir strateginiai ieškiniai prieš visuomenės dalyvavimą ir jos susiduria su dideliu pilietinės erdvės, kurioje jos gali veikti, apribojimu; ragina Komisiją paspartinti dabartinį ekspertų grupės strateginių ieškinių prieš visuomenės dalyvavimą darbą, kaip numatyta Europos veiksmų plane demokratijos srityje, ir užtikrinti, kad visuose būsimuose pasiūlymuose dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų būtų sprendžiami ir šie klausimai; pakartoja, kad pilietinė visuomenė yra labai svarbi

¹ 2020 m. gegužės 5 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Kövesi prieš Rumuniją*, paraiškos Nr. 3594/19, ECLI:CE:ECHR:2020:0505JUD000359419.

tam, kad demokratija klestėtų, ir kad mažėjanti pilietinės visuomenės erdvė prisideda prie demokratijos, teisinės valstybės principų ir pagrindinių teisių pažeidimų; pakartoja, kad Sąjungos institucijos turėtų palaikyti atvirą, skaidrų ir nuolatinį dialogą su atstovaujamosiomis asociacijomis ir pilietine visuomene; pabrėžia, kad reikia imtis griežtesnių apsaugos priemonių siekiant užtikrinti gerą viešųjų pirkimų valdymą ir kad NVO ir pilietinės visuomenės organizacijų veikla taip pat yra labai svarbi kovojant su nesąžininga praktika šiame sektoriuje;

17. pabrėžia, kad reikia didinti ES piliečių ir gyventojų informuotumą apie nacionaliniu ir ES lygmenimis taikomas priemones ir procedūras, skirtas sprendimų priėmėjų veiksams tikrinti ir patraukti juos atsakomybėn, užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi ir pranešti apie jo pažeidimus; primena, kad Europos Parlamentui teikiamos petijos yra viena iš tokių priemonių; pabrėžia, kad asmenų, nukentėjusių nuo teisinės valstybės principo pažeidimų, atžvilgiu užtikrinamas teisingumas ir jų teisių gynimas yra esminis pasitikėjimo institucijomis stiprinimo elementas ir valstybės narės turi juos užtikrinti; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją pateikti atsakingoms valdžios institucijoms konkrečias rekomendacijas dėl kompensacijos asmenims, nukentėjusiems dėl jų pagrindinių teisių pažeidimų;
18. ragina laikytis visapusiško požiūrio į kovą su korupcija, grindžiamo prevencijos ir represinėmis priemonėmis, be kita ko, veiksmingomis kovos su korupcija teisinėmis sistemomis, aukščiausiais skaidrumo ir sąžiningumo standartais visuose visuomenės sektoriuose ir nepriklausomomis bei nešališkomis teisingumo sistemomis, veiksmingai įgyvendinančiomis kovos su korupcija teisės aktus, taip pat veiksmingomis, proporcingomis ir atgrasomomis sankcijomis, įskaitant veiksmingą iš korupcijos gautų pajamų susigrąžinimą;
19. pabrėžia, kad siekiant užkirsti kelią užsienio šalių kišimuisi į demokratinių valstybių narių suverenitetą ir ES demokratinių institucijų veiklą NVO turėtų būti įpareigos viešai paskelbti savo finansavimo šaltinius; pabrėžia, kad, siekdamas laikytis skaidrumo principo ir gerbti ES piliečių teisę žinoti, visos ES įstaigos turėtų būti įpareigos atskleisti ir paskelbti visų jų finansuojamų NVO sąrašą ir joms skiriamas sumas;
20. apgailestauja, kad taikant bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą kai kurie ES piliečiai vis dar negali visapusiškai pasinaudoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve;
21. pabrėžia, kad ES piliečiams ir gyventojams turėtų būti garantuojami tinkami teisinės valstybės standartai, kai jie naudojami laisvo judėjimo teisėmis ES; pabrėžia, kad sezoniniams ir tarpvalstybiniais darbuotojams, vykdančioms profesinę veiklą kitoje valstybėje narėje, turi būti visapusiškai užtikrinta socialinė ir medicininė apsauga, taip pat veiksminga teisė kreiptis į teismą;
22. pabrėžia, kad ES ir jos valstybių narių gebėjimas laikytis teisinės valstybės principų lemia jos tarptautinį įvaizdį ir jos veiklos, kuria propaguojama teisinė valstybė, demokratija ir žmogaus teisės, patikimumą už Sąjungos ribų; įspėja dėl rizikos, kad ES nepriklausančios šalys gali kištis į visus demokratinius procesus ES lygmeniu, pasitelkiant, be kita ko, tarptautines korupcijos schemas, kurios kelia grėsmę teisinės valstybės principo taikymui ES; pabrėžia, kad už Sąjungos ribų gyvenantiems ES piliečiams bendraujant su savo kilmės valstybės narės valdžios institucijomis ir ES

institucijomis turi būti elgiamasi laikantis teisinės valstybės principo.

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	27.5.2021
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 24 -: 7 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Jordan Bardella, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Mario Furore, Gianna Gancia, Ibán García Del Blanco, Alexis Georgoulis, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Sira Rego, Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom, Loránt Vincze, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Pina Picierno, Domènec Ruiz Devesa, Rainer Wieland

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

24	+
EPP	Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Dolors Montserrat, Emil Radev, Loránt Vincze, Rainer Wieland
S&D	Andris Ameriks, Marc Angel, Ibán García Del Blanco, Cristina Maestre Martín De Almagro, Pina Picierno, Domènec Ruiz Devesa
RENEW	Ulrike Müller, Frédérique Ries, Monica Semedo, Yana Toom
NI	Mario Furore
The Left	Alexis Georgoulis, Sira Rego
Verts/ALE	Margrete Auken, Eleonora Evi, Tatjana Ždanoka

7	-
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Złotowski
ID	Jordan Bardella, Markus Buchheit, Gianna Gancia, Stefania Zambelli

0	0
-	-

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė